

Sygn. akt III U 792/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 lutego 2020r.

Sąd Okręgowy w Suwałkach III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Piotr Witkowski
Protokolant:	st. sekr. sądowy Beata Dzienis

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 7 lutego 2020r. w Suwałkach

sprawy **A. T.**

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł.

o zwrot nienależnie pobranych świadczeń

w związku z odwołaniem A. T.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł.

z dnia 17 kwietnia 2019r. i z dnia 6 czerwca 2019r. znak (...)

oddala odwołanie.

Sygn. akt III U 792/19

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. Wydział Realizacji Umów Międzynarodowych decyzją z 17.04.2019r. wskazując na art. 138 ustawy z 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2018r. poz. 1270 ze zm.) stwierdził, że A. T. pobrała nienależnie świadczenia za okres od 17.07.2013r. do 31.08.2015r. w łącznej kwocie 29.909,66 zł z tytułu emerytury i została zobowiązana do jego zwrotu wraz z odsetkami za okres od 17.01.2015r. do 17.04.2019r., tj. do dnia wydania decyzji, w kwocie 8.963,66 zł.

Drugą decyzją z 06.06.2019r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. Wydział Realizacji Umów Międzynarodowych ponownie powołując się na art. 138 ustawy o emeryturach i rentach z FUS zmienił wcześniejszą decyzję z 17.04.2019 r. w części dotyczącej ustalonych odsetek z tytułu nienależnie pobranego świadczenia. Zakład stwierdził, że A. T. pobrała nienależnie świadczenia za okres od 17.07.2013r. do 31.08.2015r. w łącznej kwocie 29.909,66 zł z tytułu emerytury i zobowiązał do jego zwrotu poprzez wpłatę na podane w decyzji konto w terminie miesiąca od daty doręczenia decyzji. Jeżeli A. T. nie dokona wpłaty w wyznaczonym terminie, będą wtedy liczone odsetki od pierwszego dnia po dacie doręczenia decyzji.

Organ rentowy podniósł, że A. T. składając wniosek o emeryturę oświadczyła, że mieszka w Polsce i nie pracuje. Z otrzymanego natomiast formularza z włoskiej instancji ubezpieczeniowej wynikało, że pracuje. Przed dniem nabycia prawa do emerytury A. T. pracowała.

W odwołaniu A. T. domagała się zmiany decyzji z 06.06.2020r. Wskazała, że w 2013r. nabyła prawo do wcześniejszej emerytury w związku z pracą w warunkach szczególnych. W tej sprawie złożyła odwołanie do Sądu i sprawę wygrała. Została jednak błędnie poinformowana, że od 2013r. niezależnie od zatrudnienia za granicą może składać wniosek o przyznanie emerytury w Polsce. Nie wdziała, że najpierw musi wypowiedzieć umowę o pracę. Nie była też pewna przyznania prawa do emerytury w Polsce, zatem zwalnając się z pracy za granicą pozbawiłaby się środków do życia. Po przyjeździe do Polski w 2015r. dowiedziała się, że jej wniosek o emeryturę został rozpatrzony pozytywnie i przystąpiła do rozwiązania umowy o pracę z włoskim pracodawcą. Rozwiązanie umowy o pracę nastąpiło we wrześniu 2015r. Aktualnie minęły 4 lata od terminu, od którego organ rentowy żąda zwrotu pobranej emerytury. Zgodnie zaś z art. 84 ust. 1 ustawy z 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2019r. poz. 300 ze zm.) organ rentowy nie może żądać zwrócenia przez nią świadczeń za okresy dłuższe niż ostatnie 3 lata.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. Podtrzymał podstawy skarżonej decyzji z 06.06.2019r. i dodatkowo wskazał, że decyzją z dnia 17.04.2019r. zobowiązał A. T. do zwrotu pobranej emerytury za okres od 17.07.2013r. do 31.08.2015r. jako świadczenia nienależnego wraz z odsetkami. Decyzją zaś z dnia 06.06.2019r. zmienił decyzję z dnia 17.04.2019r. tylko w zakresie odsetek stwierdzając, że A. T. jest zobowiązana do zapłaty odsetek od daty doręczenia decyzji z 17.04.2019r.

Organ rentowy wskazał, iż A. T. odebrała decyzję z dnia 06.06.2019r. w dniu 10.06.2019r. Natomiast odwołanie zostało nadane w dniu 04.07.2019r. za pośrednictwem włoskiego urzędu pocztowego do Sądu Rejonowego w Suwałkach, do którego wpłynęło 17.07.2019r. i zostało przekazane do właściwego oddziału Zakładu. Natomiast wcześniejsza decyzja z dnia 17.04.2019r. została doręczona w trybie awizo w dniu 07.05.2019r. (pierwsza awizacja 23.04.2019r.) i jest prawomocna. Dlatego odwołująca nie może kwestionować w niniejszym postępowaniu obowiązku zwrotu emerytury za okres od 17.07.2013r. do 31.08.2014r. jako świadczenia nienależnego, ponieważ decyzja z dnia 17.04.2019r. jest w tym zakresie prawomocna z uwagi na upływ terminu do złożenia odwołania.

Dalej organ rentowy wskazał, że zgodnie z art. 103a ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2018r., poz. 1270) zwanej dalej emerytalną, prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego.

Zgodnie natomiast z art. 138 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy emerytalnej osoba, która pobrała nienależne świadczenie, jest zobowiązana do jego zwrotu. Za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu ust. 1 uważa się zaś m. in. świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie fałszywych zeznań lub dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd przez osobę pobierającą świadczenia.

Tymczasem A. T. we wniosku o emeryturę z dnia 17.07.2013r. oświadczyła, że nie pozostaje w stosunku pracy. Jako ostatni okres ubezpieczenia wskazała okres prowadzenia działalności gospodarczej w latach 1998 - 2001. Nie podała żadnych okresów ubezpieczenia na terenie Włoch. W tym więc stanie faktycznym decyzją z dnia 12.01.2015r. Zakład podjął od 01.01.2015r. wypłatę emerytury - przyznanej wyrokiem Sądu Okręgowego w Suwałkach z dnia 31.10.2014r., sygn. IIIU 719/14 - oraz wypłacił wyrównanie za okres od 17.07.2013r. do 31.12.2014r.

Gdyby A. T. poinformowała o pozostawaniu w stosunku pracy, wypłata emerytury nie zostałaby podjęta, a wnioskodawczyni zostałaby poinformowana o konieczności przedłożenia dokumentu potwierdzającego rozwiązanie stosunku pracy. Nadto w pouczeniu do decyzji dnia 12.01.2015r. w pkt 5.1 jest informacja o treści art. 103a

W dniu 15.03.2018r. wnioskodawczyni przedłożyła formularz E207, w którym podała okresy zatrudnienia we Włoszech, wobec czego organ rentowy wszczął postępowanie z włoską instytucją ubezpieczeniową. Z informacji uzyskanych z tej instytucji oraz wyjaśnień wnioskodawczyni wynika, że była zatrudniona jak pracownik najemny w dniu 17.07.2013r. i kontynuowała to zatrudnienie do 09.09.2015r. Emerytura podlegała zatem zawieszeniu w okresie od 17.07.2013r. do 31.08.2015r., a wypłata świadczenia za ten okres nastąpiła na podstawie nieprawdziwego oświadczenia wnioskodawczyni.

Organ rentowy wskazał dodatkowo na chwałę Sądu Najwyższego z 16.06.2012r. III UZP 1/12, z której wynika, że trzyletni okres, za który organ rentowy może żądać zwrotu nienależnie pobranych świadczeń obejmuje okres do ostatniej wypłaty (pobrania) nienależnego świadczenia. Okres objęty decyzją z 17.04.2019r. nie przekracza 3 lat.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Odwołania za uzasadnionego uznać nie można było.

W pierwszej kolejności należało rozstrzygnąć kwestie prawomocności pierwszej decyzji związanej z przedmiotem niniejszego postępowania tj. decyzji z dnia 17.04.2019r. Decyzja ta nie została odwołującej fizycznie doręczona i przy zastosowaniu doręczenia zastępczego – awizo, w urzędzie pocztowym przesyłka była przechowywana w terminie przepisami przewidzianymi. W tym jednak przypadku przesyłka zawierająca tą decyzję nie była przechowywana przez okres 14 dni, ale krótszy, gdyż doszło do jej wcześniejszego zwrotu, niż powinno to mieć miejsce. Tym samym nie można było uznać, że decyzja ta jest prawomocna. Nie można więc było przyjąć za organem rentowym, że kwestii ustalenia, czy do nienależnego pobrania świadczenia doszło, nie można rozstrzygać niniejszym postępowaniem, gdyż w rzeczywistości decyzja z 17.04.2019r. jest prawomocna. W takim stanie rzeczy Sąd rozstrzygał o zasadności odwołania A. T. tak jakby odwoływała się ona od obu decyzji, a zatem co do kwestii zasadniczej – nienależnie pobranego świadczenia i odsetek. Jak jednak wcześniej wskazano odwołania tego za uzasadnionego uznać nie można było.

Zgodnie z powołanym przez organ rentowy art. 103 a ustawy emerytalnej prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego.

Odwołująca składając wniosek o wcześniejszą emeryturę w dniu 17.07.2013r. pozostawała w zatrudnieniu. We wniosku natomiast wskazała, że nie pozostaje w stosunku pracy i nie zamierza podejmować zatrudniania. W momencie rozstrzygnięcia co do podjęcia wypłaty wcześniejszej emerytury przez organ rentowy odwołująca się też nie informowała o tym fakcie. Organ rentowy nie miał więc wiedzy wykonując wyrok Sądu o tym, że odwołująca się pozostaje w zatrudnieniu. Nie ulega zaś wątpliwości, że we wniosku do organu rentowego należało podać prawdziwe dane. Miało to znaczenie w momencie uzyskania statusu emeryta. Zatrudnienie bowiem skutkowało zawieszeniem wypłaty świadczenia (pkt V decyzji Zakładu z dnia 12.01.2015r. przyznającej emeryturę w wyniku wykonania wyroku Sądu). Gdyby więc organ rentowy wiedział o zatrudnieniu odwołującej się (które zataiła) nie wypłaciłby nie tylko wyrównania od daty złożenia wniosku o emeryturę, ale i nie podjąłby wypłaty emerytury w ogóle aż do czasu zaprzestania zatrudnienia. Przyznana emerytura na skutek wykonania wyroku, podlegałaby zawieszeniu.

W zaistniałej sytuacji odwołująca się nie powinna więc przyjmować przyznanej emerytury do czasu zaprzestania zatrudniania, a tym bardziej nie powinna przyjąć wyrównania emerytury. Skoro zaś przyjęła wyrównanie emerytury i jej wypłatę co do miesięcy bieżących zobowiązana jest do jej zwrotu. Wskazaną decyzją z dnia 12.01.2015r. w pkt III została pouczona kiedy nienależnie pobrane są świadczenia i że tego skutkiem jest zobowiązanie do ich zwrotu.

W toku postępowania sądowego odwołująca się tłumaczyła, że nie wiedziała o przepisach, które regulują kwestie związane z dalszym pozostawaniem w zatrudnieniu przez emeryta, jednak nie chciała ryzykować, że w przypadku nieotrzymania emerytury pozostanie bez źródła dochodu. Wskazywała również na kwestie związane

z wypowiedzeniem umowy najmu mieszkania, której wypowiedzenie trwało 6 miesięcy. Na tych okolicznościach odwołująca opierała swoje stanowisko w toku niniejszego postępowania, jednak nie zmieniają one faktu, że doszło do naruszenia przez nią przepisów i pobrania nienależnego świadczenia. Będąc świadoma tego że podała nieprawdziwe dane, po otrzymaniu decyzji z dnia 12.01.2015r. winna - jak już wyżej wskazano - niezwłocznie zwrócić otrzymane wyrównanie emerytury i ratę bieżącą, informując organ rentowy o zaistniałym stanie rzeczy, tego zaś nie uczyniła. Powołać tu należy wyrok jeszcze Sądu Najwyższego z dnia 03.03.2011r. II UK 288/10, z którego wynika jednoznaczna teza, że skutkiem zastosowania art. 103 ust. 2a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS (Dz.U. Nr 9, poz. 1118) w okresie jego obowiązywania było to, że osoba ubiegająca się o prawo do emerytury kontynuująca zatrudnienie na rzecz pracodawcy, u którego wykonywała ją przed nabyciem prawa do emerytury, z dniem spełnienia warunków niezbędnych do nabycia prawa do wnioskowanego świadczenia, prawo to nabywała, jednakże realizacja tego prawa następowała dopiero po rozwiązaniu stosunku pracy. Bez znaczenia był przy tym fakt, czy potwierdzenie spełnienia ustawowych przesłanek nabycia prawa do emerytury nastąpiło już w toku postępowania przed organem rentowym, czy też dopiero w następstwie ustaleń dokonanych w postępowaniu sądowym.

Następnie należy wskazać na postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 04.06.2019r. III UK 292/18, z którego wynika teza, że osoba ubiegająca się o emeryturę i pozostająca w zatrudnieniu musiała liczyć się z tym, iż z dniem spełnienia wszystkich ustawowych warunków niezbędnych do nabycia prawa do wnioskowanego świadczenia wprowadzi prawo to uzyska, jednakże realizacja tego prawa na jej rzecz (wypłata świadczenia) nastąpi dopiero wówczas, gdy rozwiąże ona stosunek pracy łączący ją z pracodawcą (pracodawcami), na rzecz którego świadczyła pracę bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury. W przeciwnym razie prawo do emerytury ulegnie zawieszeniu, skutkując wstrzymaniem jego realizacji do czasu rozwiązania stosunku pracy. Okoliczność zaś, że część ubezpieczonych ubiegających się o prawo do emerytury uzyskuje to prawo niezwłocznie, a część dopiero w następstwie orzeczenia organu odwoławczego, nie stanowi istotnej cechy różnicującej, która w świetle zasady równości wyrażonej w art. 32 ust. 1 Konstytucji uzasadniałaby odmienne (uprzywilejowane) traktowanie tej drugiej grupy osób przez umożliwienie im równoczesnej realizacji prawa do emerytury przez jego wypłatę przy osiągnięciu jakiegokolwiek przychodu z tytułu zatrudnienia kontynuowanego po nabyciu prawa do emerytury u pracodawcy, na rzecz którego realizowali je przed nabyciem prawa do wymienionego świadczenia. Wszystkie bowiem podmioty prawa, charakteryzujące się w równym stopniu daną cechą istotną (relewantną), powinny być traktowane równo, a więc według jednakowej miary, bez zróżnicowań, zarówno dyskryminujących, jak i faworyzujących; podmioty różniące się mogą być natomiast traktowane odmiennie.

Sąd Najwyższy wskazał też wyrokiem z dnia 04.12.2018r. I UK 339/17, że wstrzymanie wypłaty emerytury (verba legis: zwieszenie prawa do emerytury) ma miejsce nie tylko w przypadku kontynuowania przez ubezpieczonego zatrudnienia na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, ale także w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej.

Na koniec w związku z tym wszystkim podkreślić należy, że w żadnym wypadku nie można również zgodzić się z zarzutami odwołującej się w stosunku do organu rentowego, iż powinien ją szczegółowo informować o przysługujących jej prawach i obowiązkach w sytuacji, gdy składając wniosek podała nieprawdę, że nie pracuje. Odpowiedź na pytanie w kwestionariuszu – wniosku o emeryturę, który odwołująca się wypełniając własnoręcznie, czy pracuje, nie wymaga jeszcze dodatkowego wyjaśnienia co do jego znaczenia przez pracownika organu rentowego. Zarzuty w tym zakresie adresowane w kierunku do organu rentowego są więc nietrafione.

W związku z powyższym, na podstawie art. 477¹⁴ §1 kpc orzeczono, jak w sentencji wyroku.

Mt/pw